

Paula Risikko kok ym.

Kirjallinen kysymys vammaisten suojaamisesta koronavirustartunnalta

Eduskunnan puhemiehelle

Invalidiliitto on esittänyt ministeriön tarkemmin ohjeistavan vammaisten suojaamisesta koronavirustartunnalta yleisesti, mutta myös erityisesti vammaisten henkilökohtaisen avun työnantajamallissa, jossa vaikeavammaisen työnantaja toimii sosiaalihuollon asiakkaana henkilökohtaisten avustajiensa työnantajana. Invalidiliitto on esittänyt huomioitaviksi mm. seuraavia kohtia:

1. Kaikille työnantajana henkilökohtaisille avustajilleen toimiville tulee järjestää niin itse vammaiselle työnantajalle kuin hänen työntekijöilleen hengityssuojaimet sekä tarvittavat muut suojavälineet. Suojavälineiden käytöstä tarvitaan ymmärrettävä ohjeistus, koska henkilökohtaisena avustajana toimivat eivät kaikki ole ammattihenkilöitä. Heistä usea on myös maahanmuuttaja ja käyttävät muuta kuin suomen kieltä. (Muussa kuin työnantajamallissa ovat yritykset vastuullisia hoitamaan työsuojeluun kuuluvat varusteet.)

2. Erityisen tärkeää on luoda rakenteet ja käytänteet sille, että näihin hauraimpiin ja usein riskiryhmään kuuluvien vaikeavammaisten omaehtoinen suojautuminen, eristäytyminen ylimääräisiltä kontakteilta on mahdollista omissa kodeissaan.

Huomion arvoista on, että usealla vaikeavammaisella työnantajalla saattaa olla työsuhteessa 3—8 työntekijää ja ympärivuorokautisessa henkilökohtaisen avun järjestelmässä vuorokauden aikana jopa kolme eri työntekijää.

Jotta ylimääräiset tartuntariskit ja kontaktit, jotka syntyvät henkilökohtaisten avustajien kautta työnantajaan, voidaan välttää, on tarpeen mahdollistaa merkittävät työaikalain mukaiset joustot, jotta henkilökohtaisten avustajien määrä voidaan rajoittaa mahdollisimman vähäiseksi.

Valtaosa vammaisista kuuluu iästä riippumatta korkean riskiryhmän piiriin. Myös vaikeavammaisen työnantajan perhepiirissä saattaa olla riskiryhmään kuuluvia jäseniä, jolloin rajausta kotioloihin tuleviin henkilöihin on välttämätöntä rajata myös siitä syystä.

Kirjallinen kysymys KK 194/2020 vp

3. Osa vaikeavammaisista työnantajista joutuu usein äkillisesti tilanteeseen, että edes välttämättömä apua ei heillä ole saatavilla. Kunnallisten sosiaalipalveluiden on hyvä varautua tähän ennakolta ja laatia tähän kriisitilanteeseen selkeä varautumisjärjestelmä. Varautumisjärjestelmässä tulee olla vaikeavammaisilla työnantajilla ja heidän läheisillään tieto, mihin näissä tilanteissa henkilökohtaisen avun käyttäjät ottavat yhteyttä. Varautumisjärjestelmän tulee olla kunnissa käytössä 24/7.

4. Valtioneuvosto on perustellusti todennut, että tavoitteena on suojata erityisesti yli 70-vuotiaita henkilöitä koronavirustartunnalta. Samankaltainen riski on myös muilla riskiryhmillä iästä riippumatta, kuten esimerkiksi vaikeavammaisilla ja harvinaissairailla henkilöillä.

Ministeriön tulee kiinnittää tiedottamisessa huomiota siihen, että tiedotuksessa mainitaan riskiryhmiin kuuluviksi myös henkilökohtaisen avun käyttäjät ja vaikeavammaiset henkilöt. Tämä lisää kansalaisten ymmärrystä siitä, että henkilöt, jotka työskentelevät tai kontaktoivat tähän ryhmään kuuluvien kanssa kuten myös vaikeavammaiset henkilöt itse, ymmärtävät suojata omilla toiminnoillaan itseään ja toisiaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa, että vammaiset henkilöt voivat suojautua koronavirustartunnalta ja miten Invalidiliiton esitykset aiotaan toimeenpanna?

Helsingissä 26.3.2020

Paula Risikko kok
Sanni Grahn-Laasonen kok
Marko Kilpi kok
Mia Laiho kok